

ODLUKA I NALAZI

Datum usvajanja: 19. oktobar 2016. godine

**Slučaj br. 2014-11, 2014-12, 2014-13, 2014-14, 2014-15, 2014-16
i 2014-17**

D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., i I.R.

protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava je na zasedanju 19. oktobra 2016. godine sa sledećim članovima:

Gđa Magda MIERZEWSKA, predsedavajući član
Mr Guénaël METTRAUX, Member
Gđa Elka ERMENKOVA, član

Uz asistenciju
Gđin John Ryan, viši pravni službenik

Uzevši u razmatranje gore pomenutu žalbu, predstavljenu u skladu sa Zajedničkom Akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. godine, EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 15. januara 2013. godine,

Nakon većanja, odlučila sledeće:

PROCEDURA

1. Shodno članu 13(3) Pravilnika o radu Komisije, predsedavajući Komisije, gđa Magda Mierzevska, učestvovala je u donošenju odluke povodom datog slučaja elektronskim putem.
2. Žalbe su registrovane naizmenično sledećih datuma:
 - Žalbe br. 2014-11 do 2014-14 dana 11. marta 2014. god.;
 - Žalba br. 2014-15 dana 17. marta 2014. god.; i
 - Žalbe br. 2014-16 i 2014-17 dana 19. marta 2014. god.
3. Svi osim jednog žalioca su tražili da njihovi identiteti ne budu obelodanjeni. U pogledu prirode žalbi, Komisija je uslišila zahteve.

4. Dana 27. maja 2014. godine, Komisija je odlučila da obavesti Šefa Misije EULEX-a na Kosovu (čitaj: ŠM) o žalbama, pozvavši ga tom prilikom da podnese zapažanja o tim žalbama u pismenoj formi. Komisija je takođe odlučila da ispita osnovanost žalbe a u isto vreme i prihvatljivost istih (u skladu sa pravilom 30. par. 1. i 2. iz pravilnika o radu komisije).
5. Zapažanja ŠM-a su primljena 01. oktobra 2014. godine nakon čega su prosleđena žaliocima radi njihovih naknadnih komentara.
6. Dana 24. novembra 2014. godine, žalinci su dostavili svoja naknadna zapažanja, koja su prosleđena ŠM-u radi informisanja.
7. Dana 30. septembra 2015. godine, Komisija je proglasila žalbe prihvatljivim. Komisija je konstatovala da su žalbe istakle ozbiljna pitanja činjenica i zakona shodno člana 2. (pravo na život), 3. (sloboda od mučenja, nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja), 8. (poštovanje privatnog života) i 13. (pravo na efikasan pravni lek) Evropske Konvencije za Zaštitu Ljudskih Prava ("Konvencija") čije utvrđivanje je zahtevalo ispitivanje osnovanosti žalbe. Komisija je pozvala stranke da podnesu bilo koja naknadna zapažanja koja imaju povodom osnovanosti slučaja.
8. Zapažanja Šefa Misije i žalioca su primljena 02. marta 2016. godine i 25. aprila 2016. godine naizmenično.
9. Uzevši u obzir ton kojim se žalinci obraćaju i veliki deo preklapanja među pitanjima koja su izneta u ovim slučajevima, u vezi sa tim Komisija, shodno pravilu 20. pravilnika o radu iste, nalaže formalno spajanje sledećih sedam slučajeva (i to od 2014-11 do 2014-17).

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI SLUČAJEVA

10. Svi žalinci su srpske nacionalnosti i predstavlja ih isti advokat, gđa Jovanka Stojavljević-Savić.

Slučaj 2014-11, D.W.

11. Dana 16. juna 1999. godine, A.W. i B.W., suprug i sin podnosioca žalbe bili su u poseti porodičnoj kući u Obiliću. Kasnije, podnosilac žalbe (D.W.) čula je pucnje iz pravca njene kuće.
12. Dana 20. juna 1999. godine, podnosilac žalbe je obaveštena da su njen suprug i sin pronađeni mrtvi. Kasnije je saznala da su sahranjeni u neobeleženom grobu. Kasnije su tela A.W. i B.W. pronađena i

identifikovana od strane Međunarodnog Crvenog Krsta i vraćena podnosiocu žalbe kako bi ih ona sahranila.

13. Dana 09. aprila 2009. godine, žalilac je podnela žalbu kod UNMIK-ove savetodavne komisije za ljudska prava (čitaj: SKLJP). Ona je navela da UNMIK nije uspeo da prikladno sprovede istragu nad ubistvom njenog supruga i sina i da su shodno tome njena prava prekršena. Dana 06. juna 2013. godine, SKLJP je utvrdila da je bilo povrede prava žalioaca shodno članu 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava.
14. Dana 11. juna 2013. godine, pravni zastupnik žalioaca je poslao pismo EULEX-u pitavši ih da li oni imaju bilo kakvu evidenciju o A.W., B.W. i nekoliko drugih osoba. Dana 12. jula 2013. godine, Šef specijalnog tužilaštva (STRK) odgovorio je da, shodno članu 63. par. 1. Zakonika o krivičnom postupku (ZKP), oštećenu stranu jedino može da zastupa osoba koja je član kosovske advokatske komore, tako da evidencije ne mogu biti otkrivene žaliočevom zastupniku koji ujedno nije deo kosovske advokatske komore.
15. Dana 18. jula 2013. godine, žalilac je skrenula pažnju šefu STRK-a na član 63. par. 3. ZKP-a, u kom se navodi da oštećena strana može da zastupa samu sebe. Ona je ponovila svoj zahtev za informacije povodom njenih bližnjih da se njoj prikažu i zatražila je da iste budu poslate na adresu njenog advokata.
16. Dana 09. oktobra 2013. godine, žalilac je primila pismo od šefa STRK-a. Obaveštena je da je istraga zaključena pošto počinioc nije mogao biti identifikovan (*“rešenje da se odbaci krivična prijava koje datira od 20. jula 2009. god. izdato od strane EULEX-ovog tužioca pošto [se ispostavilo] [...] iz krivične prijave nije bilo opravdane sumnje protiv određenog osumnjičenog”*). U pismu su je dalje obavestili da je obaveštenje o zatvaranju istrage izdato i da je oštećena strana bila obaveštena o pravu da nastavi postupak krivičnog gonjenja kao subsidijarni tužilac u roku od osam dana od prijema obaveštenja o odbacivanju. Prema pismu, rešenje i obaveštenje su prema zakonu bili u obavezi da uruče porodici žrtve. U istom pismu je žalilac obaveštena da će njenom zastupniku biti dozvoljeno da pregleda zapise EULEX-a povodom njenog slučaja. Ona tvrdi da, u vezi prethodno navedenog, nije uspela da dogovori sastanak sa EULEX-om.
17. Žalilac tvrdi da zvanično nikada nije dobila odluku o odbacivanju krivične prijave.

Slučaj 2014-12, E.V.

18. Suprug podnosioca žalbe, S.V., je napadnut u svom stanu u Prištini dana 05. jula 1999. godine. Podlegao je ranama na putu ka bolnici.
19. Kasnije 2000. godine, žalilac je intervjuisana od strane osobe za koju veruje da je pripadala "međunarodnoj policiji" i koji ju je uveravao da je istraga u toku. Njoj nisu data nikakva dokumenta od strane tog policajca niti detalji kako da ga kontaktira kao što od tada nikada više nije čula nikakvu vest od njega.
20. Dana 12. jula 2013. godine, u odgovoru na pitanja koja je postavio zastupnik žalioaca, šef STRK-a obavestio ju je da on ne može njoj da otkrije nikakve informacije, pošto ona nije član kosovske advokatske komore.
21. Dana 18. jula 2013. godine, E.V. je zatražila da se zapisi o smrti njenog supruga proslede njoj na adresu njenog zastupnika.
22. Uprkos njenim ponovljenim zahtevima, nikakav dalji odgovor nisu dobili od STRK-a.
23. U svojim podnescima, ŠM je stavio jasno do znanja da EULEX ne poseduje nikakav fajl u vezi ubistva supruga žalioaca. Međutim, oni imaju pristup arhivi kancelarije osnovnog tužilaštva u Prištini. Čini se da su dokumenti od strane UNMIK-a predati kosovskim vlastima dana 22. avgusta 2008. godine. Takođe se iz zapisa vidi da je, 06. februara 2009. godine, kosovski javni tužilac odbacio krivičnu prijavu u predmetu na osnovu toga da nije postojala osnovana sumnja protiv određenog osumnjičenog.

Slučaj 2014-13, F.U.

24. Dana 30. juna 1999. godine, suprug podnosioca žalbe, A.U., ubijen je na pragu rođakove kuće u Obiliću, navodno od strane čoveka koji je nosio bedž OVK.
25. Na mestu zločina je bio prisutan Britanski KFOR i pripremili su izveštaj povodom incidenta, zapisnik u kom su naveli razgovore sa nekoliko "rođaka" i "članova porodice" podnosioca žalbe.
26. Međutim, niti izveštaj a ni bilo koji drugi dokument nisu predati porodici. Žalilac nije dobila nikakve druge informacije povodom smrti i okolnostima smrti njenog supruga.
27. Dana 01. decembra 1999. godine, policija UNMIK-a intervjuisala je četiri svedoka u vezi sa ovim slučajem. U svom konačnom izveštaju, policija je predložila da se slučaj zatvori zbog nedostatka informacija o potencijalnim osumnjičenima. U UNMIK-ovom izveštaju o predmetu iz 2003. godine, status predmeta je zaveden kao zatvoren. Nema

dostupnih informacija o tome da li je porodica žrtve obavještena o ovome.

28. Dana 12. jula 2013. godine, u odgovoru na pitanja koja je postavio zastupnik žalioca, šef STRK-a obavestio ju je da on ne može njoj da otkrije nikakve informacije, pošto ona nije član kosovske advokatske komore.
29. Dana 18. jula 2013. godine, podnosilac žalbe je zatražila da se zapisi o smrti njenog supruga proslede njoj na adresu njenog zastupnika.
30. Dana 20. septembra 2013. godine, šef STRK-a je obavestio žalioca da je izdato rešenje o odbacivanju krivične prijave 20. jula 2009. godine od strane tužioca EULEX-a "pošto [se ispostavilo] [...] iz krivične prijave nije bilo opravdane sumnje protiv određenog osumnjičenog"). U pismu su je dalje obavestili da je obavještenje o zatvaranju istrage izdato i da je oštećena strana bila obavještena o pravu da nastavi postupak krivičnog gonjenja kao subsidijarni tužilac. Takođe je obavještena da će se njenom zastupniku dozvoliti da ispita EULEX-ove zapise povodom njenog predmeta. Ona tvrdi da, u vezi prethodno navedenog, nije uspela da dogovori sastanak sa EULEX-om.
31. Žaliocu nikada zvanično nije uručena odluka o odbacivanju krivične prijave.

Slučaj 2014-14, G.T.

32. Dana 27. jula 1999. godine, B.T., sin podnosioca žalbe je ubijen na putu u blizini Vučitrna. Mestu zločina je prisustvovao Britanski KFOR, ali od podnosioca žalbe nisu tražili da predstavi lične informacije ili iskaz i od tada nikada više ništa nije čuo od KFOR-a.
33. Dana 18. jula 2013. godine, žalilac je poslala pismo šefu STRK-a pitavši ga da li ima bilo kakve zapise povodom smrti njenog sina. Zatražila je da joj se dostave zapisi o smrti njenog sina na adresi njenog zastupnika.
34. Dana 19. septembra 2013. godine, šef STRK-a je odgovorio da, uprkos detaljnoj istrazi koju su sproveli STRK i jedinica policije za istrage ratnih zločina (JIRZ), nisu nađeni nikakvi zapisi povodom slučaja smrti njenog sina.

Slučaj 2014-15, Zlata Veselinović

35. Prema rečima žalioca, njen suprug, S.V., ubijen je u Prizrenu 13. juna 1999. godine od strane vojnika Nemačkog KFOR-a. Ona ne zna tačne okolnosti oko njegove smrti i navodi da je njen zahtev za smrtovnicu i informacije o okolnostima smrti njenog supruga ostao ne odgovoren.

36. Dana 18. jula 2013. godine, žalilac je poslala pismo šefu STRK-a pitavši ga da li ima bilo kakve zapise povodom smrti njenog supruga. Zatražila je da joj se dostave zapisi o smrti njenog supruga na adresi njenog zastupnika.
37. Dana 17. septembra 2013. godine, šef STRK-a je odgovorio da STRK nije moglo da pronađe bilo kakve zapise povodom slučaja podnosioca žalbe. Međutim, obaveštena je da je JIRZ otkrila da se S.V. nalazi na spisku nestalih lica Međunarodnog Komiteta Crvenog Krsta.

Slučaj 2014-16, H.S.

38. Brat podnosioca žalbe, A.S., je upucan ispred svoje kuće u selu Batuse dana 08. jula 1999. godine i podlegao ranama. Njegova porodica nije ispitana, niti su im uzeti lični podaci od strane KFOR-a.
39. Dana 18. jula 2013. godine, žalilac je poslao pismo šefu STRK-a pitavši ga da li ima bilo kakve zapise povodom smrti njegovog brata. Zatražio je da mu se dostave zapisi o smrti njegovog brata na adresi njegovog zastupnika.
40. U pismu dana 20. septembra 2013. godine, šef STRK-a je obavestio žaliooca da uprkos detaljnoj istrazi koju su sproveli STRK i JIRZ, nisu nađeni nikakvi zapisi povodom slučaja njegovog brata A.S..

Slučaj 2014-17, I.R.

41. I.R., suprug podnosioca žalbe, ubijen je na periferiji Donje Brnjice dana 11. marta 2000. godine.
42. Dana 29. marta 2000. godine, žalilac je dobila memorandum od strane jednog istražitelja UNMIK-ove regionalne istražne jedinice. Ona je bila obaveštena da je slučaj ubistva njenog supruga pod istragom i da u datom momentu nisu identifikovali ni jednog osumnjičenog.
43. Dana 18. jula 2013. godine, žalilac je poslala pismo šefu STRK-a pitavši ga da li ima bilo kakve zapise povodom smrti njenog supruga. Zatražila je da joj se dostave zapisi o smrti njenog supruga na adresi njenog zastupnika.
44. Dana 19. septembra 2013. godine, šef STRK-a je obavestio žaliooca da uprkos detaljnoj istrazi koju su sproveli STRK i JIRZ, nisu nađeni nikakvi zapisi povodom slučaja smrti njenog supruga.
45. Dana 31. oktobra 2013. godine, žaliočev pravni zastupnik je poslao šefu STRK-a UNMIK-ov memorandum koji datira od 29. marta 2000.

godine (vidi par. 39. gore) i zatražio od njega da razmotri svoj stav u pogledu informacija koje isti sadrži. Žalilac nije dobila nikakav odgovor na to pitanje.

II. ŽALBE

46. Žalioци se pozivaju na određen broj osnovnih prava koja su garantovana sledećim odredbama: Član 2. Evropske Konvencije o zaštiti Ljudskih Prava i Osnovnih Sloboda (čitaj: Konvencija) koji garantuje svakom pojedincu osnovno pravo na život i predviđa obavezu da se istraže slučajevi sumnjivih smrti i Član 3. Konvencije koji garantuje pravo pojedinca da ne bude predmet mučenja ili nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja.

III. RELEVANTAN PRIMENLJIV ZAKON

Zajednička akcija

ZAJEDNIČKA AKCIJA SAVETA 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. god. o Misiji vladavine prava Evropske Unije na Kosovu, EULEX KOSOVO

Član 2. Izjava Misije

EULEX KOSOVO pomaže kosovskim institucijama, pravosudnim organima i organima gonjenja u njihovom napretku ka održivosti i odgovornosti i u budućem razvijanju i jačanju nezavisnog multietničkog pravosudnog sistema i multietničke policije i službe carine, obezbeđujući da ove institucije budu bez političkog uticaja i da su privržene međunarodno priznatim standardima i najboljoj evropskoj praksi.

Član 3. Zadaci

Kako bi ispunili izjavu Misije navedenu u članu 2. EULEX KOSOVO će:

(...)

(h) preuzima ostale obaveze, samostalno ili potpomognut kosovskim nadležnim organima, u cilju obezbeđivanja održavanja i promocije vladavine prava, javnog reda i bezbednosti, u konsultaciji sa relevantnim agencijama Saveta; i

Zakon o pravnoj nadležnosti

Zakon br. 03/L-053 o pravnoj nadležnosti, odabiru i dodeli slučajeva EULEX-ovim sudijama i tužiocima na Kosovu (primenljivo do 30. maja 2014. god.)

Član 3. Pravna nadležnost i ovlašćenja EULEX-ovih sudija za krivične postupke

(...)

3.3. Pre početka određene faze postupka, nakon zahteva tužioca EULEX-a kojem je predmet dodeljen ili koji radi u mešovitom timu, naznačenim u članovima 9. i 10. ovog Zakona, ili nakon zahteva bilo koje strane u postupku, nakon pisanog zahteva predsednika nadležnog suda ili sa generalnog zasedanja Vrhovnog suda Kosova, gde odredbe u vezi sa izuzećem sudije ili sudije porotnika predviđene PZKKP-om (čl. 40-44. PZKKP-a) nisu primenjive, predsednik Skupštine sudija EULEX-a ima ovlašćenje da, iz bilo kog razloga kada se to smatra potrebnim za osiguranje adekvatnog obavljanja pravosudne funkcije, sudiju EULEX-a rasporedi u odgovarajuću fazu krivičnog postupka, u skladu sa načinom odabira i raspodele predmeta, izrađenim od strane Skupštine sudija EULEX-a i u saglasnosti sa ovim Zakonom, za sledeća krivična dela, kada istragu ili krivično gonjenje ne sprovodi STRK:

(...)

h) povreda ravnopravnog statusa stanovnika Kosova (član 158. PKZK)

Član 12. Ovlašćenja EULEX-ovih tužilaca u slučaju nespremnosti ili nesposobnosti kosovskih javnih tužilaca

12.1. U svakoj fazi bilo kojeg krivičnog postupka, ukoliko javni tužilac Kosova pokaže nespremnost ili nesposobnost za obavljanje svoje dužnosti i ukoliko ta nespremnost i nesposobnost može ugroziti pravilnu istragu ili gonjenje krivičnog prekršaja, ili kada postoji osnovana sumnja u pogledu pokušaja uticaja na istragu ili gonjenje krivičnog prekršaja, glavni tužilac EULEX-a ima pravo da zatraži od glavnog tužioca nadležnog tužilaštva da se predmet dodeli: a) drugom javnom tužiocu Kosova koji radi u istom tužilaštvu, ili b) bilo kom tužiocu EULEX-a koji će preuzeti odgovornost za istragu ili gonjenje.

12.2. Ukoliko glavni tužilac nadležnog tužilaštva odbaci zahtev glavnog tužioca EULEX-a, poslednji obaveštava glavnog javnog tužioca na Kosovu, te oni donose zajedničku odluku koju će poštovati glavni tužilac nadležnog tužilaštva.

12.3. U hitnim situacijama, ili kada odlaganje može uticati na sprovođenje ili rezultat istrage, gonjenja ili na pravičnost postupka, glavni tužilac EULEX-a ima pravo da preduzme hitnu proceduralnu radnju ili, u tu svrhu, da za predmet zaduži bilo kojeg tužioca EULEX-a ili javnog tužioca Kosova.

Zakon br. 04/L-273 o izmenama i dopunama zakona koji se odnose na mandat Misije vladavine prava Evropske Unije na teritoriji Republike Kosovo (primenljivo od 31. maja 2014. god.)

Član 3. Izmena i dopuna Zakona br. 03/L-053 o pravnoj nadležnosti, odabiru i dodeli slučajeva EULEX-ovim sudijama i tužiocima na Kosovu

.....

3. Nakon člana br. 1. Osnovnog zakona, novi član 1.A je dodat sa sledećim tekstem:

Član 1.A Slučajevi koji su u toku

U svrhu ovog zakona termin slučajevi koji su u toku znači:

1. Slučajevi za koje je odluka da se otpočne istraga podneta pre 15. aprila 2014. god. od strane EULEX-ovih tužilaca u skladu sa zakonom;
2. Slučajevi koji su dodeljeni EULEX-ovim sudijama pre 15. aprila 2014. god.

.....

9. Član 7. Osnovnog zakona preformulisan je kao što sledi:

Član 7. Opšta ovlašćenja i nadležnosti EULEX-ovih tužilaca

7.1. Tužioci EULEX-a imaće ovlašćenja i odgovornosti da vrše svoje dužnosti, uključujući ovlašćenja za sprovođenje krivične istrage, kako je predviđeno članom 1. A., podstav 2.1. ovog zakona, osim ako je drukčije predviđeno ovim zakonom;

7.2. tužioci EULEX-a biće nadležni za istragu i krivično gonjenje krivičnih dela koja su u nadležnosti STRK, u skladu sa zakonom o STRK;

7.3. tužioci EULEX-a integrisani su u tužilački sistem Kosova i svoje dužnosti vrše u skladu sa važećim zakonima na Kosovu;

7.4. postupci koje vode tužioci EULEX-a utvrđeni članom 2.1. ovog zakona i dalje će se voditi prema važećim odredbama Zakona br. 03/L-053 o nadležnosti, odabiru predmeta i raspodeli predmeta sudijama u tužiocima EULEX-a na Kosovu (2008) i Zakona o STRK (2008);

7.5. EULEX - KOSOVO će odrediti tužioce da pomažu u primeni, prema dogovoru u dijalogu između Kosova i Srbije, kom posreduje EU;

7.6. tokom vršenja njihovih funkcija, Tužioci EULEX-a će se konsultovati i koordinirati svoje aktivnosti sa Glavnim državnim tužiocem, nadležnim za kancelariju kojoj su oni dodeljeni.

....

10. nakon člana 7. Osnovnog zakona, dva nova člana 7.A i 7.B su dodata sa sledećim tekstem:

Član 7.A Ovlašćenja tužilaca EULEX-a u vanrednim okolnostima

U vanrednim okolnostima slučaj će biti dodeljen EULEX-ovom tužiocu zajedničkom odlukom glavnog državnog tužioca i nadležnog organa iz EULEX-a KOSOVO.

Zakon br. 03/L-052 o kancelariji specijalnog tužilaštva Republike Kosovo

Član 5. Isključiva nadležnost STRK-a

5.1 STRK ima isključivu nadležnost da istražuje i krivično goni sledeća krivična dela, pokušaj vršenja krivičnog dela, i različite oblike saučesništva u vršenju krivičnih dela kao što su:

.....

e) zločin protiv čovečnosti (čl. 117, PKZK);

f) ratni zločini uz grubo kršenje Ženevske konvencije (Čl. 118, PKZK), ratni zločini uz grubo kršenje zakona i običaja koji važe u međunarodnom oružanom sukobu (Čl. 119, PKZK), ratni zločini uz grubo kršenje člana 3. Ženevske konvencije (Čl. 120, PKZK), ratni zločini uz grubo kršenje zakona i običaja koji važe u oružanom sukobu koji nije međunarodnog karaktera (Čl. 121, PKZK);

...

n) organizovani kriminal (Čl. 274, PKZK), zastrašivanje tokom krivičnog postupka za organizovani kriminal (Čl. 310, PKZK);

.....

Član 9. Dopunska nadležnost STRK-a

9.1 STRK će imati dopunsku nadležnost, prema modalitetima utvrđenim u članu 10. ovog zakona, da istražuje i krivično goni sledeća krivična dela, pokušaje krivičnih dela, i različite oblike saučesništva za krivična dela i to za:

.....

b) podsticanje nacionalne, rasne, verske ili etničke mržnje, razdora ili ne tolerancije (Čl. 115, PKZK);

.....

h) ubistvo (Čl. 146, PKZK), teško ubistvo (Čl. 147, PKZK);

i) uzimanje talaca (Čl. 143, PKZK);

j) povreda ravnopravnog statusa stanovnika Kosova (Čl. 158, PKZK);

k) kidnapovanje (Čl. 159, PKZK);

.....

Član 63. Kosovskog zakona o krivičnom postupku Br. 04/L-123 koji glasi kao što sledi:

Član 63.
Zastupnici oštećene strane

1. Oštećenu stranu može da zastupana zastupnik koji je član advokatske komore Kosova.
2. Oštećenu stranu može da zastupa zastupnik žrtve.
3. Oštećena strana može sama sebe da zastupa.

ZAKON

47. Žalioci tvrde da je EULEX povredio njihova prava zaštićena članovima 2. i 3. Konvencije. Ove odredbe, u onoj meri koji je to relevantno, glase kao što sledi:

Član 2. Pravo na život

1. Pravo na život svake osobe zaštićeno je zakonom. Niko ne može biti namerno lišen života, sem prilikom izvršenja presude suda kojom je osuđen za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom.

...

Član 3. Zabrana mučenja

Niko ne sme biti podvrgnut mučenju, ili nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.

48. Pored ovih odredbi, Komisija je odlučila *proprio motu* da takođe prosledi i ispita slučaj shodno članu 8. i 13. Konvencije, koji glase kao što sledi:

Član 8. Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javne vlasti neće se mešati u vršenje ovog prava sem ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, javne bezbednosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

Član 13. Pravo na delotvoran pravni lek

Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvoran pravni lek pred nacionalnim

vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.

Podnesci od strane stranaka

Šef Misije (“ŠM”)

49. U svojim zapažanjima o osnovanosti slučajeve, Šef Misije (čitaj: ŠM) je odgovorio na pitanje komisije da li bi EULEX-ovi tužioci bili kompetentni da procesuiraju ove slučajeve prema terminu “vanredne okolnosti” iz člana 7.(A) izmenjenog i dopunjenog zakona o pravnoj nadležnosti (odluka o prihvatljivosti, *D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a*, 2014-11, 2014-12, 2014-13, 2014-14, 2014-15, 2014-16 i 2014-17, od 30. septembra 2015. godine, zaključak). ŠM je konstatovao da je pojam „vanredne okolnosti“ detaljno opisan u administrativnom uputstvu Kancelarije specijalnog tužilaštva Kosova u Opisu i Dodeli zadataka i načinu saradnje između glavnog tužioca STRK i (EULEX) zamenika glavnog tužioca STRK-a u administraciji i upravljanju STRK-om. Prema članu 4.4 istog, oni se pozivaju na: „nedostatak volje ili nesposobnost kosovskog tužioca; stručnost i iskustvo EULEX-ovog tužioca bi osigurala prikladnu istragu u krivičnom gonjenju predmeta koji je pred nama; postoji osnovana sumnja o pokušaju da se izvrši uticaj nad istragom ili krivičnim gonjenjem; predmet pod istragom dotiče interese država članica EU ili kadra EULEX-a na Kosovu.“ Ukoliko osoba veruje da su uslovi koji su predstavljeni u članu 7.(A) ispunjeni, onda bi trebalo da upute detaljnu peticiju glavnom državnom tužiocu ili šefu EULEX-ovih tužilaca, naglasivši spomenute vanredne okolnosti. Odluka da se primeni član 7.(A) doneta je zajednički od strane dvojice tužilaca tako da EULEX-ov tužilac ne odlučuje sam da li će da preuzme slučaj.
50. ŠM je ponovio da su slučajevi 2014-11 i 2014-13 zaključeni 2009. godine nakon što su ispitani od strane EULEX-a i mogli bi da se ponovo otvore ukoliko se dobiju nove informacije povodom istih. Međutim, kako do sada nisu nikakve novije informacije pristigle, nije bilo mogućnosti da se uzme u obzir primena člana 7.(A). Što se tiče ostalih pet slučajeva, ŠM tvrdi da oni nikada nisu preneti EULEX-u od strane UNMIK-a. EULEX-ovi tužioci su shodno tome bili neobavešteni o postojanju istih tako da se nije moglo očekivati od njih da sprovedu bilo kakvu istragu povodom navodnih zločina. Pored toga, većina ovih slučajeva tiče se događaja koji su se desili nakon završetka sukoba tako da se ne mogu smatrati ratnim zločinima. Stoga se član 7.(A) nije mogao primeniti.
51. ŠM je objasnio da nakon što je izvršni mandat završen UNMIK je prebacio obe vrste predmeta, takozvane “aktivne” (koji se odnose na istrage koje su u toku) i “neaktivne” EULEX-u. Međutim, dokumenti za slučajeve koji su pre toga okončani i/ili odbačeni ili prebačeni od

strane UNMIK-a kosovskim organima nisu dospeli do EULEX-a. Ipak, činjenica da EULEX nije posedovao određene predmete nije povezana sa organizacijom i radom Misije. Svi predmeti dobijeni od UNMIK-a pregledani su od strane EULEX-ovih tužilaca, bez obzira na njihov status.

52. ŠM je zaključio da EULEX nije prekršio prava žalilaca. Iako je mandat Misije da ispita ratne zločine i druge ozbiljne zločine, bilo bi nesrazmerno i nerealno očekivati da će procesuirati i rešiti sve takve slučajeve na čekanju. Nije na EULEX-u bilo da pruži svim žrtvama zločina vezanih za sukob efikasan pravni lek za povrede njihovih prava od strane drugih organizacija ili kosovskih vlasti. On smatra da se EULEX pažljivo pozabavio svim slučajevima koji su im predati od strane UNMIK-a. Što se tiče drugih slučajeva Misija nije imala kontrolu tako da su bili van njihove odgovornosti.

Žalioci

53. Žalioci spore ŠM-ovo tumačenje izraza „vanredne okolnosti” i nagoveštavaju da interpretacija ovog pojma od strane ŠM-a može efektivno da dovede do ili uključi neprestano kršenje njihovih prava shodno člana 2. Pored toga, žalioci su ukazali na mišljenje Savetodavne komisije za ljudska prava pri UNMIK-u u slučaju 2014-11, gde je SKLJP konstatovala da je UNMIK prekršio prava žalilaca koja su garantovana članom 2. Konvencije (vidi par. 13 gore) a što se prema njihovom mišljenju može smatrati da čini sastavni deo „vanrednih okolnosti“ koje bi trebale da primoraju EULEX da ponovo otvori istragu povodom njihovih slučajeva.
54. Žalioci su zaključili da, time što nisu sproveli istragu na svoju inicijativu ili čak i kada je to od njih traženo, EULEX je nastavio da krši ljudska prava žalilaca D.W. i F.V. Pored toga, odsustvo predmetnih spisa što se tiče četiri ostalih slučajeva, ili bilo koji pokazatelj da su preduzeti koraci u istrazi i jasan pokazatelj da EULEX neće preduzeti te korake kako bi na svoju inicijativu sproveli istragu čini neprekidno kršenje prava preostalih žalilaca. Žalioci su pozvali Komisiju da konstatuje da EULEX neprekidno krši prava žalilaca koja su zaštićena članom 2., 3., 8. i 13. pomenute Konvencije.

Procena Komsije

Opšta pravna razmatranja

55. Nema naznaka da se osnovni postupci nestanaka mogu pripisati misiji, komisija nije kompetentna da razmatra ko može biti odgovoran za te postupke. Niti komisija razmatra početni neuspeh u preduzimanju istražnih koraka što se tiče smrti rođaka žalilaca a što se desilo pre formiranja EULEX-a na Kosovu to je karakteristično za druge (naročito UNMIK). Zbog vremenskih i materijalnih ograničenja u

svom mandatu, komisija će i može jedino uzeti u razmatranje postupke i propuste koji su karakteristični za samu Misiju od njenog početka rada (vidi *D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a*, odluka o prihvatljivosti od 30. septembra 2015. godine, § 78; *Berisha protiv EULEX-a*, 2015-08, od 01. marta 2016. godine, § 14).

56. Komisija je već imala prilike da konstatuje da misija EULEX-a nije država i da se njihova mogućnost da garantuju efektnu zaštitu ljudskih prava ne može uporediti sa svim aspektima koji se mogu očekivati od države (*KRLJP, D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a*, 2014-11, 2014-12, 2014-13, 2014-14, 2014-15, 2014-16 i 2014-17, citirano gore, § 72; vidi takođe *L.O. protiv EULEX-a*, br. 2014-32, od 11. novembra 2015. godine, § 42; uporediti takođe i sa mišljenjem SKLJP-a u slučajevima br. 248/09, 250/09 i 251/09, od 25. aprila 2013. godine, § 35). To je zato što misija ne poseduje sve atribute i resurse koji su obično dostupni državama u sprovođenju svojih državnih funkcija. Međutim, sve dok misija ima mandat i resurse relevantne i neophodne da ispuni funkciju sličnu vladinoj kao dela svojih izvršnih funkcija, od nje se zahteva da iste sprovodi u skladu sa primenljivim standardima za ljudska prava.
57. Komisija takođe navodi poteškoće koje su obavezno uključene u istrazi zločina u post-konfliktnim društvima kao što je Kosovo (vidi Evropski Sud za Ljudska Prava, *Palić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 4704/04, od 15. februara 2011. god., § 70, *mutatis mutandis*; odluka SKLJP-a za slučajeve br. 248/09, 250/09 i 251/09, gore navedeno, §§ 44 i 62 i njihova odluka za slučajeve br. 168/09, 169/09 i 312/09; od 06. juna 2013. godine, § 77; *KRLJP, L.O. protiv EULEX-a*, gore navedeno, § 44). Jedna takva situacija zaista može da izkomplikuje potragu za dokazima, zaštitu svedoka ili sprovođenje određenih istražnih ili forenzičkih zadataka. Ipak, činjenica da se jedna istraga ili krivično gonjenje dešava u post-konfliktnoj situaciji ne može da objasni sve i svaki nedostatak u istrazi osim ako oni nisu povezani sa određenim poteškoćama koje su povezane sa tom situacijom. Komisija stoga konstatuje za sve slučajeve koji su pred njom da bi određeni istražni korak, koji je normalno dostupan istoj, bio onemogućen ili nepraktičan zbog pratećih post-konfliktnih okolnosti bez obzira na to ko sprovodi istragu.
58. Štaviše, kao misija vladavine prava, od EULEX-a se očekuje da posebno obrati pažnju na potrebu za obnavljanjem, održavanjem i jačanjem vladavine prava. Efikasna istraga i krivično gonjenje teških krivičnih dela je veoma važna karakteristika ovog aspekta mandata EULEX-a. Zbog toga je od suštinskog značaja da misija treba da protumači uslov „vanredne okolnosti“ unutar značenja člana 7.(A) Zakona br. 03/L-053 o pravnoj nadležnosti, odabiru i raspodeli slučajeva (vidi par. 9. 10. i 49. gore) na način dosledan ispunjenju tog mandata. Postoji mala razlika između mogućnosti države ili misije vladavine prava u prioritizovanju istraga takvih zločina i u posvećivanju adekvatnog vremena i resursa tom operativnom

prioritetu (vidi *D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a*, gore navedeno, § 75; *L.O. protiv EULEX-a*, gore navedeno, §§ 46-47).

59. Postupci nezakonitog ubijanja čine ili uključuju ozbiljne povrede prava pojedinca. Kao rezultat, žrtve takvih dela u nekim slučajevima može se reći uključuju ne samo najdirektnije žrtve dela već i bliske rođake te individue (vidi, npr., u pogledu povrede člana 2., *Mustafa-Sadiku protiv EULEX-a*, slučaj br. 2014-41, od 15. juna 2015. god., § 14. i preporuke navedene u istom; takođe pogledati, u smislu člana 3. i slučajeva nestanaka, ESLJP, *Kurt protiv Turske*, presuda od 25. maja 1998. god., Izveštaji o presudama i odlukama 1998-III, §§ 130-34; *Khadzhialiyev i ostali protiv Rusije*, br. 3013/04, §§ 120-121, od 06. novembra 2008. god.).
60. Osim toga član 2. se ne odnosi samo na smrtne slučajeve nastale usled upotrebe sile od strane državnih službenih lica (*Sadik Thaqi protiv EULEX-a*, 2010-02, od 14. septembra 2011. god., § 69). To takođe nameće i pozitivnu obavezu organima vlasti da preuzmu prikladne korake kako bi zaštitili živote onih koji spadaju unutar njihove pravne nadležnosti (vidi, npr. *Mursel Hasani protiv EULEX-a*, 2010-05, od 14. septembra 2011. god., § 66, 69-70; takođe pogledati ESLJP, *L.C.B. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 09. juna 1998. god., § 36, Izveštaji presuda i odluka 1998-III, i *Paul i Audrey Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 46477/99, § 54, ESLJP 2002-II), uključujući i stavljanje na snagu zakonskog okvira rada napravljenog da pruži efikasnu zaštitu od pretnji na pravo na život u smislu bilo koje aktivnosti, bilo javne ili ne, u koju je dovedeno u pitanje pravo na život (vidi, ESLJP, među mnogim drugim odlukama, *Zubkova protiv Ukrajine*, br. 36660/08, § 35, od 17. oktobra 2013. god.). Bilo koji oblik da istraga ima, dostupni pravni lekovi moraju biti u mogućnosti da utvrde činjenice, da drže odgovornim one čija je krivica i da pruže prikladno obeštećenje (vidi, npr., *Sadik Thaqi protiv EULEX-a*, 2010-02, od 14. septembra 2011.god., §§ 69-70 i 95-101). Svaka manjkavost u istrazi, koja podriva njihovu sposobnost da utvrde uzrok smrti ili one koji su odgovorni za istu, može da dovede do zaključka da uslovi konvencije nisu ispunjeni (vidi ESLJP, *Antonov protiv Ukrajine*, br. 28096/04, § 46, od 03. novembra 2011. god.).
61. Uključenost članova porodice u istragu takvih slučajeva i način na koji vlasti daju odgovore na njihova raspitivanja može takođe da doprinese njihovoj omotivnoj uznemirenosti (vidi, *mutatis mutandis*, ESLJP, *Orhan protiv Turske*, br. 25656/94, § 358, od 18. juna 2002. god.). Prilikom procene odgovornosti vlasti u pogledu ovakvih slučajeva, mora se obratiti pažnja na posebnu osetljivost ove kategorije žrtava. Takođe važno u ovom smislu jeste pravo žrtava takvih kršenja prava na istinu (vidi, npr., L. Joinet, Specijalni izvestilac, Revidiranog Završnog izveštaja o pitanju nekažnjivosti počinitelaca kršenja ljudskih prava (civilnih i političkih); E/CN.4/Sub.2/1997/20/Rev.1; 02. oktobar 1997. god.; ESLJP, *El-Masri v. „Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije“*, [GC], br.

39630/09, §§ 191 i 193, ESLJP 2012; *Kipar protiv Turske*, br. 25781/94, ESLJP 2001-IV; takođe pogledati Savet za ljudska prava, Pravo na istinu, A/HRC/12/L.27, od 25. septembra 2009. god.; Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, „*Srebrenica slučajevi*“, Slučaj br. CH/01/8365, i dr., odluka o prihvatljivosti i osnovanosti (07. mart 2003. god.).

62. Shodno tome, odgovor koji se očekuje od vlasti – u ovom slučaju od Misije – mora biti srazmeran težini navodnog kršenja i važnosti zaštićenih prava.
63. Nesumnjivo, mnogo godina nakon događaja bilo bi veoma teško prikupiti dokaze ili identifikovati i sklopiti slučaj protiv bilo kog navodnog počinioca. Osnovna svrha jedne takve istrage jeste da osigura efikasno sprovođenje domaćih zakona koji štite pravo na život i u slučajevima koji uključuju državna službena lica ili organe, da osiguraju njihovu odgovornost za smrtne slučajeve nastale pod njihovom nadležnošću. Čak i tamo gde mogu postojati prepreke koje sprečavaju napredak u istrazi u određenoj situaciji, blagovremeno i efikasno pružanje odgovora od strane vlasti je od vitalnog značaja za održavanje poverenja javnosti u vladavinu prava i može da spreči bilo kakvu pojavu zavere ili tolerancije nezakonitih radnji (vidi *Varnava i ostali protiv Turske*, br. 16064/90 i dr., od 18. septembra 2009. god., § 191; *McKerr protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 28883/95, §§ 111 i 114, ESLJP 2001-III; *Brecknell protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 32457/04, § 65, od 27. novembra 2007. god.; *L.O. protiv EULEX-a*, gore navedeno, § 46).
64. Komisija napominje da je stroga posvećenost i privrženost pomenutim standardima posebno važna za misiju vladavine prava kao što je EULEX čija je svrha da služi kao primer društvene posvećenosti u okončanju nekažnjavanja i izgradnji jakog osećaja odgovornosti za ozbiljna kršenja ljudskih prava. Izostankom primene makar i jednog standarda rizikuje se osećaj stvaranja saglasnosti sa nekažnjavanjem i nepoštovanje žrtvine legitimne potrage za pravdom i odgovornosti (vidi odluka SKLJP-a u slučajevima br. 248/09, 250/09 i 251/09, gore navedeno, § 80). Ovo, zauzvrat, može predstavljati ili uključiti stalnu i kontinuiranu povredu prava. Drugim rečima, kršenje osnovnih prava nestalih lica (i njihovih bliskih rođaka) se nastavlja sve do onog trenutka kada su vlasti ispunile svoje istraživačke obaveze.
65. U obavljanju tih istražnih dužnosti, vlasti su vezane opštim obavezama marljivosti i ekspeditivnosti. Od istražnih organa se očekuje da svaki slučaj tretiraju i postupaju razumno, marljivo i ekspeditivno i da ulože sredstva srazmerno potrebi i mogućnosti za rešavanje datog slučaja (mišljenje SKLJP-a u slučajevima br. 248/09, 250/09 i 251/09, gore navedeno, § 80; KRLJP, *Maksutaj protiv EULEX-a*, 2014-18, od 12. novembra 2015. god., § 56). Da bi ispunili zahtev dužne pažnje, istražni napor mora u svim slučajevima biti usmeren na rešavanju činjenica i okolnosti koje su rezultirale ili doprinele povredi prava. Istraga koja ne uspe da reši pomenuto i

umesto toga usko se fokusira na jedan aspekt predmeta ili na nepovezane stvari ili neobjašnjivo ne uspe da pokrene pitanje odgovornosti određenih pojedinaca ne bi u principu ispunila taj uslov (vidi npr. *A,B,C,D protiv EULEX-a* br. 2012-09 do 2012-12, od 20. juna 2013. god., §§ 66-67). Kako bi ispunili taj standard, istraga takođe mora da uključi korake koji su u mogućnosti da utvrde relevantne činjenice i, u zavisnosti od slučaja, otkrije osobe koje su možda odgovorne za povredu prava. Preduzeti koraci moraju prikazati „istinski pokušaj, na osnovu postojećeg istražnog materijala [...] da utvrde relevantne činjenice i identifikuju lica [...] odgovorne za [prouzrokovanu štetu]“ (za ilustraciju, pogledati KRLJP, *Thaqi protiv EULEX-a*, 2010-02, od 14. septembra 2011. god., § 98; takođe pogledati ESLJP, *Velcea i Mazăre protiv Rumunije*, br. 64301/01, § 105, 01. decembar 2009. god.).

Primena opštih principa na okolnosti slučajeva 2014-12, 2014-14, 2014-15, 2014-16 i 2014-17

66. Komisija će se prvo osvrnuti na slučajeve za koje EULEX tvrdi da nikada nisu dospeli do njihovih istražnih organa (br. 2014-12, 2014-14, 2014-15, 2014-16 i 2014-17).
67. Tokom bavljenja pitanjem prihvatljivosti ovih slučajeva, ŠM tvrdi da tužioci EULEX-a nikada nisu bili nadležni da istraže te slučajeve pošto predmetni spisi istih nikada formalno nisu do njih dospeli. Komisija je mišljenja da ovaj stav treba odbiti iz dva osnovna razloga.
68. Prvi razlog je taj da je odgovornost Misije da osigura da sebe organizuje na način koji garantuje efikasnu zaštitu ljudskih prava tokom sprovođenja svog izvršnog mandata (*D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a*, gore navedeno, § 89). Nikakvi argumenti nisu dati kako bi objasnili kako je prenos dokumenata krivičnih istraga sa UNMIK-a EULEX-u sproveden u pogledu osoba koje su bile predmet protivzakonitih ubijanja ili su nestali tokom sukoba ili ubrzo nakon istog. Niti je objašnjeno koji su koraci preduzeti u cilju očuvanja proceduralnih prava žrtava navodnih prekršaja između ostalog, uključujući i pravilno evidentiranje svih prenetih dokumenata/predmeta.
69. Drugi razlog je taj da efikasna zaštita tih prava ne može da zavisi od određenih dogovora stavljenih na snagu od strane UNMIK-a i EULEX-a u pogledu prenosa predmetnih spisa. U slučajevima koji se razmatraju, Misija je prikladno obavestena od strane žalilaca o postojanju takvih predmeta. Odgovornost Misije da istraži te slučajeve nije i ne može zavistiti od formalnih podnesaka takozvanih „živih“ predmetnih spisa od strane UNMIK-a. Lična je odgovornost Misije da efikasno razmotri i istraži te slučajeve, naročito kada su ozbiljni prekršaji u pitanju kao što su oni spomenuti u slučajevima na koje im je skrenuta pažnja (*D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a*, gore navedeno, § 89).

70. Gore navedena obrazloženja ostaju na snazi do ove faze postupka. Komisija takođe ponavlja da tužioci iz EULEX-a imaju dužnost da postupe *proprio motu* tokom sprovođenja istrage nad slučajevima koji su unutar njihove nadležnosti i da njihova dužnost da postupe nije vezana za službeno obaveštavanje od strane bilo koga ili za prijem informacija od bilo kog drugog izvora (vidi, npr., *D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a*, gore navedeno, § 97).
71. Štaviše, činjenica da je prethodna misija (UNMIK) „zaključila” predmet ili ga proglasila „neaktivnim“ ne oslobađa EULEX od svojih proceduralnih obaveza. Kao što je situacija u ovom slučaju, Komisija je mišljenja da gde je pažnja Misije skrenuta na pitanja moguće povrede ljudskih prava tokom istrage određenog slučaja, a koje su nastale u vezi navodnih ozbiljnih prekršaja, od misije se može očekivati da pažljivo razmotri spise predmeta i sprovede svoju procenu kompatibilnosti te istrage sa proceduralnim standardima zakona za ljudska prava.
72. Komisija je već konstatovala da se ne može očekivati od osobe koja tvrdi da su joj prava povređena da sama sprovede istragu nad slučajem, niti se od te osobe može očekivati da kuca na vrata različitih institucija u nadi da će otkriti organe vlasti koji su možda odgovorni za vršenje istrage nad njenim slučajem (vidi takođe *L.O. protiv EULEX-a*, br. 2014-32, od 11. novembra 2015. god., § 63). Kako bi garantovali efikasnu zaštitu ljudskih prava u slučajevima u kojima se postavljaju pitanja vezana za član 2. i 3. Konvencije veoma je važno da odgovornost koordinisanja istražnih (i proceduralnih) napora ostane kod samih organa vlasti. Oni, a ne rođaci žrtava, snose odgovornost za osiguranje efektivnosti prava onih koji su pretrpeli štetu.

Primena opštih principa na okolnosti slučajeva 2014-11 i 2014-13

73. U ovom slučaju, žalisci su skrenuli pažnju Misiji na smrt njihovog najbližeg rođaka. Postupci koje je preduzela misija u vezi sa tim informacijama bili su ograničeni na proveru da li su predmeti bili u posedu EULEX-a kao rezultat prenosa predmetnih spisa njima od strane UNMIK-a i informisanju žalilaca da se to nije desilo. Žalisci sui obavešteni da u odsustvu takvih dokumenata, EULEX neće preduzeti nikakve istražne mere. U slučajevima br. 2014-14, 2014-15, 2014-16 i 2014-17 izgleda da nikakvi koraci nisu preduzeti kako bi utvrdili da li predmeti istrage mogu biti nađeni kod kosovskih organa vlasti. Nikakvo objašnjenje za ovo komisiji nije pruženo. U slučaju 2014-12 žalilac nije primio nikakav odgovor u pogledu suštine svog slučaja osim informacije da ona ne može da zastupa sama sebe, mora je zastupati advokat koji je član kosovske advokatske komore.
74. Što se tiče dva slučaja gde je istraga sprovedena (br. 2014-11 i 2014-13), Komisija ponavlja da istražni koraci moraju biti srazmerni po

prirodi sa ozbiljnošću navodnog kršenja (*Varnava i ostali protiv Turske* [GC], gore navedeno, § 191; *Palić protiv Bosne i Hercegovine*, gore navedeno, § 63, *L.O. protiv EULEX-a*, gore navedeno, § 59). Ovo se odnosi na ažurnost odgovora vlasti, resursa uloženi u pitanje i temeljnosti sa kojom se od njih očekuje da postupe. U slučajevima kao što su ovi kada postoji verodostojna tvrdnja da su povređena važna osnovna prava, postoji očekivanje da će istražni organi vlasti postupiti brzo u otpočinjanju, sprovođenju i završetku svoje istrage i da će u tom procesu preduzeti sve opravdano dostupne korake kako bi utvrdili okolnosti pod kojim su te povrede nastale (vidi, npr, KRLJP, *L.O. protiv EULEX-a*, slučaj br. 2014-32, Odluke i nalazi, od 11. novembra 2015. god., § 46; takođe pogledati mišljenje SKLJP-a u slučaju br. 52/09, gore navedeno, §§ 46-49).

75. Komisija dalje ponavlja da efikasnost istrage pod ovakvim okolnostima zahteva od organa vlasti da žrtve ili njihove rođake, u zavisnosti od slučaja, obaveštavaju o opštem toku istrage i da njihove zahteve za informacije tretiraju sa određenom dozom spretnosti i pažljivosti (vidi, npr., *L.O. protiv EULEX-a*, 2014-32, od 11. novembra 2015. god.; *Desanka i Zoran Stanišić* protiv EULEX-a, 2012-22, od 11. novembra 2015. god.; mišljenje SKLJP-a u slučajevima br. 168/09, 169/09 i 312/09, gore navedeno, § 89-90; mišljenje SKLJP-a u slučaju 02/09, od 06. decembra 2012. god., § 84). Određeni stepen transparentnosti i iskrenosti u takvom kontekstu će osigurati da se na žaliočevom slučaju radi pravedno, marljivo i efikasno (*Desanka i Zoran Stanišić* protiv EULEX-a, 2012-22, od 11. novembra 2015. god., § 69).
76. Dalje se navodi da se obaveze prema ljudskim pravima nametnute vlastima članom 3. Konvencije razlikuju od obaveza koje proizilaze iz člana 2. Konvencije, kako u tačkama suštine tako i u njihovom vremenskom dosezanju. Postoji stepen sličnosti između dve obaveze u tome da obe nisu obaveza ishoda, već načina. Međutim, dok proceduralna obaveza pod članom 2. zahteva od organa vlasti da preduzmu određene zakonske postupke koji su u mogućnosti da dovedu do identifikacije i kažnjavanja odgovornih lica, obaveza nametnuta članom 3. je generalno humanitarnog karaktera, jer nalaže vlastima da reaguju na stradanje rođaka preminulih osoba na jedan human i osećajan način. Vlasti imaju obavezu da se pridržavaju zahtevima iz člana 3. bez obzira da li su odgovorni ili nisu za smrt ili nestanak (vidi *Açış protiv Turske*, br. [7050/05](#), §§ 36 i 51-54, od 01. februara 2011. god.).
77. U ovom slučaju, Komisija konstatuje da se nije tvrdilo, a kamo li da je prikazano da je pre odluke da se odbaci krivična prijava izdata 2009. godine (vidi, naročito, par. 16-17, 23, 30-31 gore), bilo koji korak usvojen od strane tužilaca EULEX-a kako bi uzeli izjave svedoka. Niti komisija ima bilo kakvu naznaku o toku istrage, ukoliko je bilo iste, da je vođena u ova dva slučaja ili koji su drugi naponi učinjeni kako bi pokušali da otkriju osumnjičene. Niti su učinjeni bilo kakvi naponi da se kontaktiraju žalioци ili drugi bliski rođaci žrtava kako bi utvrdili da li oni

imaju relevantne informacije o slučajevima. Komisija nije dobila nikakvu naznaku da je to bilo učinjeno i izvlači potrebne zaključke usled odsustva takvih informacija (uporediti mišljenje SKLJP-a u slučaju br. 52/09, gore navedeno, §§ 46-49). Pored toga, nije sporno da odluke donete 2009. godine nikada formalno nisu saopštene žalionicima.

78. Osim toga, komisija je primetila predlog tužioca iz EULEX-a da žalinci ne mogu da deluju osim ako ih ne predstavljaju članovi kosovske advokatske komore (vidi gore). Komisija ne mora da odluči da li član 63(1) ZKP-a jeste zaista primenljiv po ovom pitanju ili da li je prikladno primenjen. Međutim, ne može se ne napomenuti da paragraf 2 te odredbe pruža dovoljnu zakonsku osnovu tužiocu da predstavnika žalilaca uzme u obzir kao valjano ovlašćenog da ih zastupa. Kao alternativu, EULEX-ov tužilac je mogao da tretira zahtev kao da je podnet od strane samih žalilaca shodno članu 63.(3) ZKP-a. Štaviše, tekst u toj odredbi izričito predviđa da žrtva „može“ biti zastupana tako da zakonik ne tretira pravno zastupanje kao obavezan uslov (kao što se vidi i iz paragrafa 3. te odredbe). Dalje konstatuje da sudski odgovori dati žalionicima nisu uzeli u obzir ozbiljnu prirodu konkretne situacije, muku i bol žalilaca. Komisiji nije dato nikakvo objašnjenje za ovaj neopravdano formalni i bezosećajan pristup. Takav pristup ne ispunjava primenljive standarde i očekivanja povodom ovog pitanja (vidi, npr., *L.O. protiv EULEX-a*, 2014-32, od 11. novembra 2015. god.; *Desanka i Zoran Stanišić protiv EULEX-a*, 2012-22, od 11. novembra 2015 god.; mišljenje SKLJP-a u slučajevima br. 168/09, 169/09 i 312/09, gore navedeno, § 89-90; mišljenje SKLJP-a u slučaju 02/09, od 06. decembra 2012. god., § 84).
79. Na kraju, Komisija konstatuje da nadležnost i odgovornost EULEX-a da istraži zločine koji spadaju u njihov mandat nije uslovljena postupcima oštećenih strana. U slučaju kao što je ovaj, EULEX je odgovoran da postupi *proprio motu* kako bi osigurali da nestanci budu pažljivo, brzo i efikasno istraženi. Shodno tome, odbijanje zahteva žalilaca za informacije nije ni na koji način uticalo obavezu Misije *proprio motu* da garantuje efikasnost njihovih osnovnih prava (vidi, među mnogim drugim odlukama, *Ahmet Özkan i ostali protiv Turske*, br. 21689/93, § 310, od 06. aprila 2004. god.; *Isayeva protiv Rusije*, br. 57950/00, § 210, od 24. februara 2005. god.).
80. Pod tim okolnostima, Komisija zaključuje da je EULEX-ov odgovor na zahteve žalilaca, naročito pisma koja datiraju od 12. jula 2013. god. (vidi par. 20 i 28 gore) bio daleko od adekvatnog. Njihovi naponi su samo imali za ishod to da oni prime minimalne informacije i tek kada su izvršili pritisak za odgovore.

ZAKLJUČAK

81. Na osnovu gore navedenog, komisija zaključuje da istražni napori EULEX-a nisu bili dovoljni i doveli su do kršenja prava žalilaca garantovanih članom 2. i 3. Konvencije i u pogledu člana 13. Zajedno sa članom 2. Konvencije.
82. Uzevši u obzir zaključke komisije u pogledu članova 2, 3 i 13 Konvencije, Komisija smatra da nije neophodno da ispita slučaj takođe i u smislu člana 8. Konvencije.

Primenljivost člana 7(A) Zakona o pravnoj nadležnosti

83. Komisija će sada razmotriti da li je Misija ostala nadležna da istraži ove slučajeve nakon izmene i dopune člana 7(A) Zakona o pravnoj nadležnosti i, ukoliko je to slučaj, da li se može smatrati odgovornom za propust da to i učini nakon datog momenta (vidi, naročito, par. 9-10, i 49 gore).
84. Kao što je napomenuto od strane komisije u ranijem slučaju, član 7. (A) zakona br. 04/L-273 omogućava tužilaštvu EULEX-a da primeni izuzetak nad opštim principom da slučajevi koji se ne smatraju da su u procesu do 14. aprila 2014. godine budu rešavani od strane kosovskih vlasti (uporediti, *X i 115 ostalih žalilaca protiv EULEX-a*, 2011-20, § 64). Ova odredba ne može dovesti do podriivanja ili kvalifikovanju odgovornosti Misije da deluje u svakom trenutku na način koji je u skladu sa relevantnim standardima za ljudska prava (vidi, npr., *H & G protiv EULEX-a*, 2012-19 i 2012-20, od 30. septembra 2013. god., §§ 41 i *sl.*).
85. Među razlozima relevantnim za postojanje „vanrednih okolnosti“ su sledeći: prvi, da li je efikasna istraga nad slučajem sprovedena do tog trenutka. Negativan odgovor bi išao u korist tužiocima EULEX-a za sprovođenje njihove „vanredne“ nadležnosti. U ovom slučaju, komisija je već konstatovala da slučajevi nikada nisu, od ni jednog entiteta, bili u potpuno i efikasno istraženi u bilo kom značajnom vremenskom roku. Drugi, važno je znati da li je slučaj koji se tiče važnih prava i prekršaja od izuzetne težine. Ti razlozi bi takođe bili u korist „vanrednog“ angažovanja tužilaca EULEX-a. Slučajevi koji se ovde razmatraju svi se odnose na niz osnovnih prava, uključujući i pravo na život. Takođe, postojala je veoma realna mogućnost da su ti zločini i prateće povrede prava zasnovane na etničkoj ili verskoj osnovi stoga idu dalje u oblasti pravne nadležnosti nad kojom Misija ima nadležnost. U post-konfliktnom okruženju gde su etnički i verski odnosi možda još uvek napeti i osetljivi, takvi slučajevi su očigledno prioritetni za istragu. Ovo se, ponavljamo, ne čini poznatim iz beležaka da je uzeto u obzir kao relevantno za određivanje „vanrednih okolnosti“ od strane Misije. Treće, ukoliko EULEX-ovi tužioci odluče da ne sprovedu svoje „vanredne“ nadležnosti, da li onda postoji jedinstveni i istinski izgled da će lokalne vlasti sprovesti svoje

odgovornosti u vezi tog slučaja. U konkretnom slučaju, ne postoji naznaka da se to dešava ili da su bilo koji koraci preduzeti kako bi utvrdili činjenice relevantne za postojanje takvog izgleda (vidi takođe, *X i 115 ostalih žalilaca*, § 66).

86. Zakon daje EULEX-ovim organima gonjenja diskreciono pravo da preuzmu slučajeve koje oni smatraju posebnim po prirodi. Komisija ne može zameniti EULEX-ova ovlašćenja tako što će primeniti taj zahtev. Međutim, diskreciono pravo misije u tom pogledu ne može se primeniti proizvoljno ili bez uzimanja u obzir svih relevantnih faktora i okolnosti. To mora biti sprovedeno na način koji je u skladu sa efikasnom zaštitom ljudskih prava. U ovom slučaju, nije navedeno, a kamo li prikazano, da je adekvatna pažnja pružena od strane EULEX-ovih organa tužilaštva pitanju da li okolnosti slučajeve (kao što je gore opisano) opravdano kvalifikuju iste kao „vanredne“ za potrebe ovog statuta.
87. Na osnovu gore navedenog, komisija je uverena da su, *prima facie*, slučajevi mogli da se okarakterišu u smislu značenja fraze „vanredne okolnosti“ člana 7(A) izmenjenog i dopunjenog Zakona o pravnoj nadležnosti i da bi Misija tako ostala nadležna u principu da ispita iste nakon izmene i dopune zakona o pravnoj nadležnosti. Iz tih razloga, Komisija zaključuje da je kršenje prava žalilaca od strane Misije nastavljeno čak i nakon izmene zakona zbog neuspeha razmatranja ovih slučajeva skladu sa ovom odredbom.

IZ TIH RAZLOGA, KOMISIJA, JEDNOGLASNO,

1. *Smatra* da je bilo povrede članova 2. i 3., i člana 13. zajedno sa članom 2. Konvencije.
2. *Nalazi* prikladnim, u smislu svojih gore navedenih nalaza činjenica i zakona, da pruži sledeće preporuke Šefu Misije shodno pravilu 34. Pravilnika o radu komisije:
 - a. ŠM treba da dâ izjavu kojom priznaje da su okolnosti iz slučaja dovele do kršenja prava žalilaca a što se može pripisati postupcima [i/ili propustima] EULEX-a tokom sprovođenja svog izvršnog mandata.
 - b. ŠM treba da saopšti i prosledi ovu odluku svim relevantnim istražnim organima i organima tužilaštva u Misiji.

- c. Kada to bude radila/o, ŠM treba da uputi sve organe Misije koji su u kontaktu sa bliskim rođacima osoba prijavljenih da su ubijeni tokom sukoba ili u post-konfliktnim situacijama kako bi osigurali da se u svim komunikacijama sa njima, komunicira sa potrebnom količinom ekspeditivnost, marljivost i brige koja je neophodna za odgovornost prema emocionalnoj patnji svojih sagovornika. Ako je potrebno, ŠM treba da razmotri usvajanje smernice koja detaljnije prikazuje šta ova opšta instrukcija može podrazumevati u konkretnim okolnostima.

- d. ŠM takođe treba da skrene pažnju EULEX-ovim istražnim organima na važnost slučajeva nestanaka da ostanu prioritet za istrage tako da budu u potpunosti i efikasno istraženi i da gde god da su osumnjičeni identifikovani budu privedeni pred licem pravde brzo i pravično.

- e. ŠM je dodatno pozvan da skrene pažnju nadležnih istražnih organa i tužilaštava u okviru Misije na faktore navedene u ovoj odluci kao relevantne za procenu „vanredne” nadležnosti tužilaca EULEX-a na osnovu člana 7.(A) revidiranog Zakona o nadležnosti i da im naglasi značaj uzimanja ovog u obzir prilikom procene da li treba da nastoje da preuzmu odgovornost nad ovim slučajem. Komisija očekuje da će razmatranje ovih slučajeva biti sprovedeno u smislu ovih parametara sa ciljem da se osigura da će istražni i tužilačko organi vlasti doneti jednu dobro informisanu i zakonski potkrepljenu odluku što se tiče potrebe da se istraže svi ili neki od ovih slučajeva.

- f. Komisija je u potpunosti svesna izazova i teškoća koje proističu iz sve manjih resursa Misije. Međutim, u granicama tih resursa i srazmerno važnosti da Misija pruža efikasnu zaštitu ljudskih prava, Komisija poziva ŠM da osigura da istražni organi unutar Misije imaju na raspolaganju sve potrebne resurse i podršku kako bi ostvarili svoje zadatke efikasno i na način koji je u skladu sa efikasnom zaštitom ljudskih prava, posebno prava garantovanih članovima 2. i 3. Konvencije.

ŠM je pozvan/a da obavesti Komisiju o merama koje preduzima u vezi ove odluke do 19. novembra 2016. godine.

U ime Komisije,

John J. RYAN
Viši pravni službenik

Magda MIERZEWSKA
Predsedavajući član